

sygn. akt I S 104/19

POSTANOWIENIE

Dnia 27 września 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach w Wydziale I Cywilnym

w składzie następującym :

Przewodniczący : SSA Ewa Tkocz

Sędziowie : SA Joanna Naczyńska

SO del. Lucyna Morys – Magiera (spr.)

po rozpoznaniu w dniu 27 września 2019 r.

na posiedzeniu niejawnym

sprawy ze skargi A. F.

o stwierdzenie przewlekłości w postępowaniu, które toczyło się przed Sądem Rejonowym (...) w K. pod sygnaturą akt I C 631/18 i przed Sądem Okręgowym w K. pod sygnaturą akt III Ca 256/19

postanawia :

1. stwierdzić, że w sprawie prowadzonej przez Sąd Rejonowy (...) w K. pod sygnaturą akt I C 631/18 i przez Sąd Okręgowy w K. pod sygnaturą akt III Ca 256/19 nastąpiła przewlekłość postępowania;
2. przyznać skarżącemu od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w K. sumę 2000 (dwa tysiące) złotych;
3. oddalić skargę w pozostałym zakresie;
4. zwrócić skarżącemu 200zł (dwieście złotych) uiszczone tytułem opłaty od skargi.

SSA Joanna Naczyńska SSA Ewa Tkocz SSo del. Lucyna Morys - Magiera

Sygn. akt I S 104/19

UZASADNIENIE

Skarżący A. F. w skardze z 18 sierpnia 2018r. domagała się stwierdzenia przewlekłości postępowania prowadzonego przez Sąd Rejonowy (...) w K. pod sygnaturą akt I C 631/18 z powództwa Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w K. przeciwko A. F. i E. F. o zapłatę i przez Sąd Okręgowy w K. pod sygnaturą akt III Ca 256/19 na skutek apelacji obu stron. Domagał się ponadto przyznania mu od Skarbu Państwa kwoty 4000zł oraz zwrotu kosztów postępowania skargowego.

Podawał, iż wyrok w sprawie o sygn. I C 631/18 wydano 18 czerwca 2018 r., obie strony wniosły apelacje wolne od braków formalnych, jednakże Sąd Rejonowy (...) w K. dopiero po 7 miesiącach bezczynności dokonał doręczenia ich odpisów stronom, zaś akta sprawy przesłał Sądowi Okręgowemu w K. dopiero pod koniec marca 2019r., bez uzasadnionej przyczyny. Skarżący wskazywał, iż z kolei Sąd Okręgowy w K., mimo zarejestrowania sprawy pod sygnaturą III Ca 256/19, do chwili obecnej nie wyznaczył terminu rozprawy.

Zdaniem skarżącego oba Sądy uchybiły zatem zasadzie przeciwdziałania przewlekłości postępowania, bowiem sprawa nie jest zawiła ani skomplikowana i nie wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego, toczy się w trybie

uproszczonym; podnosił, że oczekiwanie rok na rozpoznanie apelacji nie stanowi realizacji prawa do załatwienia sprawy w rozsądnym terminie.

Prezes Sądu Okręgowego w K., przystępując do postępowania, w odpowiedzi na skargę z 11 października 2018r. wniósł o oddalenie skargi jako nieuzasadnionej.

Prezes Sądu Rejonowego (...) w K., przystępując do sprawy, wniósł o oddalenie skargi, a w przypadku jej uwzględnienia - o oddalenie żądania zasądzenia odszkodowania, względnie zasądzenie go w minimalnej wysokości. Wskazywał na trudności związane z reorganizacją pionu cywilnego tamtejszego Sądu w styczniu 2018r., wyodrębnienie dwóch równorzędnych wydziałów oraz likwidacji dotychczasowych sekcji, które spowodowały utrudnienie pracy zarówno sędziów, jak i pracowników sekretariatów, które skutkowało powstaniem ogromnych zaległości w wykonywaniu czynności. W okresie objętym skargą nadto miał miejsce także istotny, bo prawie w wysokości 17% ,wzrost wpływu spraw do I i II Wydziału Cywilnego, przy czym jeden z sędziów udał się na długotrwałe zwolnienie lekarskie.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje:

Wyrok Sądu Rejonowego (...) w K. w sprawie o sygn. I C 631/18 z powództwa Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w K. przeciwko A. F. i E. F. o zapłatę kwoty 2448,94zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu, został ogłoszony 18 czerwca 2018r.; zasądzono nim 335,75zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie oraz kosztami procesu. Uzasadnienie wyroku zostało doręczone pełnomocnikowi powódki 12 lipca 2018r, a pełnomocnikowi pozwanych 19 lipca 2018r. Apelacja powódki od tego wyroku wpłynęła 26 lipca 2018r., a apelacja pozwanych - 23 lipca 2018r.; obie prawidłowo opłacone i nie obciążone brakami formalnymi. Asystent sędziego zarządzeniem z 21 sierpnia 2018r. polecił doręczyć odpisy obu apelacji pełnomocnikom stron (k.187). Zarządzenie to wykonano 17 stycznia 2019r., odpisy apelacji doręczono pełnomocnikowi powódki 22 stycznia 2019r., pełnomocnikowi pozwanych 24 stycznia 2019r. Akta sprawy przedstawiono Sądowi Okręgowemu w K. 21 lutego 2019r.

Sąd Okręgowy w K. otrzymał akta sprawy 28 lutego 2019r., w tym też dniu odbyło się losowanie – przydział sędziego referenta w sprawie. 28 marca 2019r. Sąd Rejonowy (...) w K. przekazał dowód uiszczenia opłaty od apelacji pozwanych.

Zarządzeniem z 10 maja 2019r. Przewodnicząca Wydziału III Cywilnego Odwoławczego Sądu Okręgowego w K. poleciła przedstawienie akt celem wyznaczenia terminu zgodnie z kolejnością wpływu w sprawach oraz wprowadzenie do systemu wersji elektronicznej uzasadnienia wydanego orzeczenia. Zarządzenie o wprowadzeniu wykonano 13 maja 2019r. Dalszych czynności do dnia wniesienia skargi nie podejmowano.

W tym stanie rzeczy przyjąć należy, iż w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, jak twierdził to skarżący.

Sąd Apelacyjny zważył, iż badanie, czy w konkretnej sprawie nastąpiła zwłoka w jej rozpoznaniu musi uwzględniać ustalenie rozsądnego terminu postępowania w oparciu o wszystkie okoliczności danej sprawy oraz w oparciu o następujące kryteria: złożoność sprawy, postępowanie samego skarżącego i właściwych organów, znaczenie przedmiotu postępowania dla skarżącego (wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 22 stycznia 2013r., 51219/09; wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 25 września 2012r., 1415/11; decyzja Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 29 maja 2012r., 9848/10, wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 22 stycznia 2013r., (...)).

Zbędną zwłoką nie jest każdy upływ czasu, ale dopiero nadmierne odstępstwo od czasu zwykle koniecznego dla wykonania określonych czynności, dlatego przewlekłość postępowania zachodzi wówczas, gdy zwłoka w czynnościach jest nadmierna (rażąca) i nie znajduje uzasadnienia w obiektywnych okolicznościach sprawy. (porównaj: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 maja 2013r. KSP 3/13, postanowienie Sądu Apelacyjnego w K. z dnia 10 stycznia 2013r. sygn. akt II S 33/12; postanowienie Sądu Apelacyjnego w K. z dnia 23 listopada 2010r. sygn. akt II S 28/10; postanowienie Sądu Apelacyjnego w K. z dnia 2 września 2015r., II S 18/15).

Ustawa nie określa przeciętnego czasu oczekiwania na rozpatrzenie sprawy. W judykaturze zasadniczo za przewlekłe uznaje się postępowanie trwające ponad 12 miesięcy (porównaj: postanowienia Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 7 lipca 2006 r., I OPP 64/06 i z dnia 24 lipca 2008 r., II OPP 20/08 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 maja 2005 r., III SPP 96/05), co ma swoją podstawę w domniemaniu ustawowym ustalonym art. 14 wspomnianej ustawy. Niemniej jednak, samo przekroczenie wskazanego powyżej terminu nie prowadzi do automatyzmu wyrażającego się stwierdzeniem przewlekłości, gdyż uwzględnić należy nadto terminowość i celowość podejmowanych czynności.

Uwzględnić nadto należy konieczność rozpoznawania spraw w sposób określony w § 56 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia z dnia 23 grudnia 2015r. Regulamin urzędowania sądów powszechnych (Dz.U. z 2015r. poz. 2316), tj. zgodnie z kolejnością wpływu. Przewlekłość postępowania musi być nadto następstwem okoliczności, które pozostają w związku przyczynowym z działaniem lub bezczynnością organu prowadzącego postępowanie. Tym samym, jeżeli zwłoka wynika z zachowania strony, uczestników postępowania lub innych organów, na które organ prowadzący postępowanie nie ma wpływu, a równocześnie podejmuje on skutecznie działania dyscyplinujące i naprawcze, zmierzające do jak najszybszego zakończenia sprawy, to brak jest podstaw do stwierdzenia w takich okolicznościach o naruszeniu prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki (wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 27 maja 2013r., I ACa 36/13).

Przebieg postępowania przed Sądem Rejonowym (...) w K., zdaniem Sądu Apelacyjnego, uzasadnia jednak stwierdzenie, iż w sprawie o sygn. I C 631/18, której skarga dotyczy, doszło do przewlekłości postępowania w rozumieniu art. 2 ust. 1 i 2 ustawy z 17 czerwca 2004r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki.

Wskazać wypada, iż apelacje stron, wolne od braków formalnych i należycie opłacone, zostały doręczone przeciwnikom dopiero po prawie pół roku. Przez okres od lipca 2018r., kiedy apelacje wpłynęły, do 17 stycznia 2019r., kiedy to wykonano zarządzenie asystenta sędziego z 21 sierpnia 2019r., nie podejmowano żadnych czynności w sprawie, mimo takiej obiektywnej możliwości. Podkreślenia wymaga, że prawidłowo funkcjonujący system nadzoru winien zapobiec sytuacji, w której czynności techniczne takie jak doręczenie pism procesowych, tamują bieg sprawy. Nie są to czynności orzecznicze, wymagające przygotowania merytorycznego, szerokiego postępowania dowodowego, związanego z czynnościami pomocniczymi. Wysyłanie pism bowiem winno być dokonywane na bieżąco, zaś procesy reorganizacyjne w Sądzie winny być przygotowane tak, by nie powodować paraliżu jego funkcjonowania. Brak takiego przygotowania nie może usprawiedliwiać półrocznego okresu doręczenia profesjonalnym pełnomocnikom pism, którego to skuteczność warunkuje dalszy etap postępowania sądowego. Podobnie sytuacja ma się w przypadku długotrwałego zwolnienia lekarskiego sędziów i pracowników sekretariatów; na przełożonych spoczywa bowiem obowiązek należytego zorganizowania pracy w podległej im jednostce. Brak możliwości zrealizowania tego obowiązku nie powoduje zniesienia faktu przewlekłości postępowania w sprawie objętej wnioskiem.

Sytuacja ma się podobnie w przypadku Sądu Okręgowego w K.. Fakt wzrostu wpływu spraw do wydziału nie może uzasadniać braku wyznaczenia terminu rozprawy w okresie od wpływu akt sprawy, której nadano sygnaturę III Ca 256/19 w dniu 28 lutego 2019r., do chwili złożenia skargi inicjującej niniejsze postępowanie. Nie zmienia tej konstatacji zarządzenie z 10 maja 2019r., zgodnie z którym akta sprawy miały zostać przedłożone celem wyznaczenia terminu rozprawy zgodnie z kolejnością wpływu. Wyznaczenie bowiem nie nastąpiło w rozsądnym terminie, mając na uwadze powyższe daty.

Sąd Apelacyjny, biorąc pod uwagę powyższe okoliczności, uznał, iż skarga zasługuje na uwzględnienie co do żądania stwierdzenia przewlekłości postępowania, na mocy art. 1 ust. 1 i 2 oraz art. 12 ust. 2 ustawy z 17 czerwca 2004r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki.

Konsekwencją treści skargi pozwanego oraz stwierdzenia zgodnie z jego wnioskiem przewlekłości postępowania w sprawie przed obydwoma Sądami, jest przyznanie skarżącemu od Skarbu Państwa kwoty 2000 (dwa tysiące) złotych, jako odpowiedniej sumy pieniężnej. Ustalając wysokość powyższej sumy Sąd Apelacyjny miał na uwadze zarówno globalny czas trwania wspomnianego postępowania, jak i wskazany wyżej okres bezczynności oraz charakter podejmowanych z opóźnieniem działań, a także skutki przewlekłości dla dalszego postępowania. Uwzględniono przy tym zarówno etap postępowania przed Sądami: Rejonowym oraz Okręgowym, jak i charakter sprawy dotyczącej roszczenia o zapłatę oraz jego rozmiar. Suma 2000zł z jednej strony ma na celu zapewnienie materialnej satysfakcji za przewlekłość postępowania w sprawie i negatywne efekty przedłużającego się postępowania dla skarżącego, z drugiej zaś oddziaływanie na Skarb Państwa, z którego środków kwota ta zostanie wypłacona, zmierzające ku zapewnieniu dalszego sprawnego i terminowego podejmowania czynności w sprawie. Zasądzona suma została przyznana w związku ze stwierdzeniem przewlekłości w postępowaniu przed obydwoma Sądami, natomiast jej wypłaty dokona Sąd Okręgowy w K., na zasadzie art. 12 ust. 6 ustawy.

Z tych przyczyn orzeczono jak w pkt 2 sentencji postanowienia w oparciu o normę art. 12 ust. 4 ustawy z dnia 17 czerwca r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki. W pozostałej części natomiast skargę oddalono jako bezzasadną, gdyż uwzględnienie żądania sumy wyższej niż kwota zasądzona, nie znajdowałoby oparcia w stanie faktycznym sprawy, ani też obowiązującej regulacji; kwota ta byłaby bowiem nadmierna względem powyższych kryteriów.

Uwzględniając skargę, wyrzeczono o zwrocie uiszczonej opłaty w kwocie 200zł (dwieście złotych), zgodnie z treścią art. 17 ust. 3 cytowanej wyżej ustawy.

SSA Joanna Naczyńska SSA Ewa Tkocz SSO del. Lucyna Morys-Magiera